

Господарський суд міста Києва

Справа № 910/9670/14

Суддя: Шкурдова Л.М.

Позивач:

заступник прокурора міста Києва в
інтересах державі в особи Київської
міської державної адміністрації
вул. Предславинська, 45/9, м. Київ, 03150

Відповідачі:

Київська міська рада
вул. Хрещатик, 36, м. Київ, 01044

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Укрінвестресурс»

просп. Г. Гонгадзе, 20, прим. 1, м. Київ, 04215

Товариство з обмеженою відповідальністю
«М-ПЛАЗА»

бульв. М. Приймаченко, 1/27, к. 204, м. Київ,
01131

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Грін-Плаза»

вул. Велика Васильківська (Червоноармійська),
9/2, м. Київ, 01004

Компанія «GPP DEVELOPERS LTD»

20-22 Bedford Row, London, WC1R 4JS

**Треті особи, що не заявляють
самотійних вимог:**

Міністерство юстиції України

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001

ДОДАТКОВІ ПОЯСНЕННЯ
у господарській справі № 910/9670/14

**I. Позиція щодо застосування пункту 5 Прикінцевих та перехідних
положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України
щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства»**

Відповідно до статті 256 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Згідно з статтею 261 ЦК України перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

Враховуючи той факт, що відносини, які є предметом спору № 910/9670/14 виникли 08.02.2007 року, тобто з моменту коли було винесено рішення Київської міської ради № 124/785, таким чином строк позовної давності мав обраховуватися з цієї дати.

Однак, в період існування даних правовідносин була чинною наступна редакція статті 268 ЦК України, у відповідності до змісту частини четвертої, позовна давність не поширюється на вимоги власника або іншої особи про визнання незаконним правового акту органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, яким порушено його право.

З внесенням змін до ЦК України Законом України від 20.12.2011 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства» втратила чинність норма частини четвертої статті 268 ЦК України.

Вищеназваним Законом також було встановлено, що протягом трьох років з дня набрання чинності цим законом особа має право звернутися до суду з позовом про визнання незаконним правового акту органу державної влади, органу місцевого самоврядування, яким порушено право власності або інше речове право (пункт 5 Прикінцевих та перехідних положень).

Закон України від 20.12.2011 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства» набув чинності **15.01.2012 року.**

Позов у справі № 910/9670/14 подано до Господарського суду м. Києва **20.05.2014 року**, тобто в рамках строку позовної давності, який передбачений чинним законодавством України.

Дійсно, судові палати у цивільних та господарських справах Верховного Суду України у постановях від 16 вересня 2015 року в справі № 6-68цс15 та від 08 червня 2016 року в справі № 6-3089цс15 сформуvalи наступну правову позицію, що з огляду на статус держави та її органів як суб'єктів владних повноважень, положення пункту 4 частини першої статті 268 ЦК України не поширюються на позови прокуратури, які пред'являються від імені держави і направлені на захист права державної власності, порушеного незаконними правовими актами органу державної влади.

Відповідно до статті 257 ЦК України загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.

При цьому відповідно до частин першої та п'ятої статті 261 ЦК України перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

Положеннями статті 268 ЦК України передбачено винятки із загального правила

про поширення позовної давності на всі цивільні правовідносини і визначено вимоги, на які позовна давність не поширюється, зокрема у пункті 4 частини першої статті 268 ЦК України зазначено, що на вимогу власника або іншої особи про визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, яким порушено його право власності або інше речове право, позовна давність не поширюється.

Однак пункт 4 частини першої статті 268 ЦК України за своєю суттю направлений на захист прав власників та інших осіб від держави.

Оскільки держава зобов'язана забезпечити належне правове регулювання відносин і відповідальна за прийняті її органами незаконні правові акти, їх скасування не повинне ставити під сумнів стабільність цивільного обороту, підтримувати яку покликані норми про позовну давність, тому, на відміну від інших учасників цивільних правовідносин, держава несе ризик спливу строку позовної давності на оскарження нею незаконних правових актів державних органів, якими порушено право власності чи інше речове право.

Отже з огляду на статус держави та її органів як суб'єктів владних повноважень, положення пункту 4 частини першої статті 268 ЦК України не поширюються на позови прокуратури, які пред'являються від імені держави і направлені на захист права державної власності, порушеного незаконними правовими актами органу державної влади.

На такі позови поширюється положення статті 257 ЦК України щодо загальної позовної давності, і на підставі частини першої статті 261 цього Кодексу перебіг позовної давності починається від дня, коли держава в особі її органів як суб'єктів владних повноважень довідалася або могла довідатися про порушення прав і законних інтересів.

Разом із тим, судові палати у цивільних, адміністративних та господарських справах Верховного Суду України 16 грудня 2015 року у постанові в справі №6-2510цс-15 сформулювали правову позицію, згідно якої якщо вимоги прокурора обґрунтовуються порушенням права власності держави на землю з боку органу місцевого самоврядування, - відсутні підстави вважати, що застосування норм пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 20 грудня 2011 року № 4176-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства» не відповідає правовому висновку щодо застосування пункту 4 частини першої статті 268 ЦК України, викладеному в постанові Верховного Суду України від 16 вересня 2015 року № 6-68цс15.

За результатами розгляду справи № 6-68цс15 Верховний Суд України в складі судових палат у цивільних та господарських справах прийняв постанову від 16 вересня 2015 року, в якій вказав, що статтею 268 ЦК України передбачено винятки із загального правила про поширення позовної давності на всі цивільні правовідносини і визначено вимоги, на які позовна давність не поширюється, зокрема у пункті 4 частини першої статті 268 ЦК України (в редакції до набрання чинності Законом України від 20 грудня 2011 року № 4176-VI) зазначено, що на вимогу власника або іншої особи про визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, яким порушено його право власності або інше речове право, позовна давність не поширюється. Піддавши аналізу пункт 4 частини першої статті 268 ЦК України, Верховний Суд України сформував правовий висновок, відповідно до якого зазначена норма спрямована на захист власників та інших осіб, які мають речові права на майно, від неправомірних дій органів державної влади або органів місцевого самоврядування, відтак, не може поширюватися на випадки звернення до суду прокурора з позовом в інтересах держави.

Підтверджуючи правильність такого висновку, судові палати в цивільних, адміністративних та господарських справах Верховного Суду України в справі, яка

переглядається, виходять із того, що вказана правова позиція Верховного Суду України стосувалася спірних правовідносин, які виникають із оскарження державою правових актів органів державної влади, та ґрунтувалася на тому, що держава відповідальна за прийняті її органами незаконні правові акти й несе ризик спливу строку позовної давності на оскарження нею (державою) незаконних правових актів державних органів, якими порушено право власності чи інше речове право.

У справі, яка переглядається, вимоги заступника прокурора Київської області обґрунтовуються порушенням права власності держави на землю з боку органу місцевого самоврядування. За таких обставин відсутні підстави вважати, що судові рішення суду касаційної інстанції в цій справі в частині застосування норм пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 20 грудня 2011 року № 4176-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства» не відповідає правовому висновку щодо застосування пункту 4 частини першої статті 268 ЦК України, викладеному в постанові Верховного Суду України від 16 вересня 2015 року № 6-68цс15.

У господарській справі № 910/9670/14 позов пред'явлено заступником прокурора міста Києва в інтересах держави в особі Київської міської державної адміністрації до Київської міської ради, яка є органом місцевого самоврядування, що повністю узгоджується із правовою позицією, викладеною Верховним Судом України у постанові від 16 грудня 2015 року в справі №6-2510цс-15.

II. Позиція щодо застосування Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності»

Відповідно до підпунктів 2.2 та 2.3 пункту 2 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 року № 10 «Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів» позовна давність не є інститутом процесуального права та не може бути відновлена (поновлена) в разі її спливу, але за приписом частини п'ятої статті 267 ЦК України позивач вправі отримати судовий захист у разі визнання поважними причин пропуску позовної давності.

Питання щодо поважності цих причин, тобто наявності обставин, які з об'єктивних, незалежних від позивача підстав унеможливлювали або істотно утруднювали своєчасне подання позову, вирішується господарським судом у кожному конкретному випадку з урахуванням наявних фактичних даних про такі обставини.

Якщо позовні вимоги господарським судом визнано обґрунтованими, а стороною у справі заявлено про сплив позовної давності, то суд зобов'язаний застосувати до спірних правовідносин положення статті 267 ЦК України та вирішити питання про наслідки такого спливу (тобто або відмовити в позові у зв'язку зі спливом позовної давності, або, за наявності поважних причин її пропуску, - захистити порушене право, але в будь-якому разі вирішити спір з посиланням на зазначену норму ЦК України).

Відповідно до підпункту 4.1 пункту 4 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 року № 10 «Про деякі питання

практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів» початок перебігу позовної давності визначається за правилами статті 261 ЦК України. Якщо у передбачених законом випадках з позовом до господарського суду звернувся прокурор, що не є позивачем, то позовна давність обчислюватиметься від дня, коли про порушення свого права або про особу, яка його порушила, довідався або мав довідатися саме позивач, а не прокурор. У таких випадках питання про визнання поважними причин пропущення позовної давності може порушуватися перед судом як прокурором, так і позивачем у справі.

Тобто, норми матеріального права у даному випадку чітко пов'язують початок перебігу строку позовної давності саме із моментом, коли про порушення свого права або про особу, яка його порушила, довідався або мав довідатися саме позивач. Отже, у господарській справі № 910/9670/14 строк позовної давності обраховується саме для Київської міської державної адміністрації, оскільки вона у розумінні статті 29 ГПК України та враховуючи правову позицію, викладену у пункті 1 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 23 березня 2012 року № 7 «Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам», саме цей орган, а не прокурор, є позивачем у справі.

За таких умов, позивач – Київська міська державна адміністрація – могла довідатися саме про порушення своїх прав тільки у зв'язку із прийняттям Закону України від 6 вересня 2012 року № 5245-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності», який вступив в силу з 1 січня 2013 року.

Відповідно до пункту 7 розділу II Прикінцеві та перехідні положення цього Закону, саме з дня набрання чинності цим Законом землі державної та комунальної власності в Україні вважаються розмежованими.

У зв'язку із викладеним, керуючись приписами статей 256, 257, 261, 267, 268 ЦК України, прошу врахувати дані пояснення під час вирішення спору у справі № 910/9670/14.

Представник позивача

В. Бондаренко

Господарський суд міста Києва

Справа № 910/9670/14

Суддя: Шкурдова Л.М.

Позивач:

заступник прокурора міста Києва в
інтересах державі в особі Київської
міської державної адміністрації
вул. Предславинська, 45/9, м. Київ, 03150

Відповідачі:

Київська міська рада
вул. Хрещатик, 36, м. Київ, 01044

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Укрінвестресурс»
просп. Г. Гонгадзе, 20, прим. 1, м. Київ, 04215

Товариство з обмеженою відповідальністю
«М-ПЛАЗА»
бульв. М. Приймаченко, 1/27, к. 204, м. Київ,
01131

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Грін-Плаза»
вул. Велика Васильківська (Червоноармійська),
9/2, м. Київ, 01004

Компанія «GPP DEVELOPERS LTD»
20-22 Bedford Row, London, WC1R 4JS

Треті особи, що не заявляють самостійних вимог:

Міністерство юстиції України
вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001

ДОДАТКОВІ ПОЯСНЕННЯ у господарській справі № 910/9670/14

Щодо пред'явлення позову в інтересах держави в особі Київської міської державної адміністрації.

У господарській справі № 910/9670/14 позов пред'явлено заступником прокурора міста Києва в інтересах держави в особі Київської міської державної адміністрації до Київської міської ради, яка є органом місцевого самоврядування.

Відповідно до пункту 1 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 23 березня 2012 року № 7 «Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам» визнано, що відповідно до пункту 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 08.04.1999 року № 3-рп/99 зі справи за конституційним поданням Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України під поняттям «орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних відносинах», зазначеним у частині другій статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України, потрібно розуміти орган державної влади чи орган місцевого самоврядування, якому законом надано повноваження органу виконавчої влади.

Відповідно до статті 118 Конституції України особливості здійснення виконавчої влади у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України. У відповідності до статті 10-1 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ», пункту 1.1. резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 25 грудня 2003 року № 21-рп/2003 Київська міська державна адміністрація є єдиним в організаційному відношенні органом, який виконує функції виконавчого органу Київської міської ради та паралельно функції місцевого органу виконавчої влади. З питань, віднесених до відання місцевого самоврядування, цей орган підзвітний і підконтрольний Київській міській раді, а з питань здійснення повноважень у сфері виконавчої влади – Кабінету Міністрів України.

Таким чином, пред'явлення позову в інтересах держави в особі Київської міської державної адміністрації узгоджується із правовою позицією, викладеною у пункті 1 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 23 березня 2012 року № 7 та пункті 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 08.04.1999 року № 3-рп/99.

Щодо доведеності обставин, на які посилається прокурор та позивач як на підставу пред'явлення позову.

Земельні ділянки по вулиці Михайлівській, 24-24 (кадастровий номер 8000000000:82:013:0067, 8000000000:82:013:0021) та на Михайлівській площі (кадастровий номер 8000000000:91:017:0002) належать до земель історико-культурного призначення, які, в свою чергу, належать до особливо цінних земель, відведені без зміни цільового призначення із порушенням процедури погодження вилучення особливо цінних земель та для потреб, несумісних із використанням особливо цінних земель і земель історико-культурного призначення.

Знаходження земельних ділянок по вулиці Михайлівській, 24-24 (кадастровий номер 8000000000:82:013:0067, 8000000000:82:013:0021) та на Михайлівській площі (кадастровий номер 8000000000:91:017:0002) в межах територій пам'ятки археології національного значення «Культурний шар «Міста Ярослава», в межах території особливо суворої охоронної зони

ансамблю споруд Софійського собору, а також в межах архітектурних охоронних зон та археологічних охоронних зон, а також в межах історичних ареалів підтверджено зібраними по справі доказами, а саме:

– висновок Головного управління містобудування, архітектури та дизайну міського середовища виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 29 грудня 2006 року № 19-11441;

/ т. 1 а.с. 100-101 /

– погодження Головного управління містобудування, архітектури та дизайну міського середовища виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 20 січня 2007 року № 09-322;

/ т. 1 а.с. 102 /

– погодження управління охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 18 січня 2007 року № 071/04-4-19/241;

/ т. 1 а.с. 107-110 /

– погодження Головного управління охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 17 січня 2007 року № 243;

/ т. 1 а.с. 111-112 /

– лист Державної служби з питань національної культурної спадщини Міністерства культури і туризму України від 19 січня 2007 року № 22-105/35;

/ т. 1 а.с. 113 /

- постанова Окружного адміністративного суду міста Києва від 29 жовтня 2010 року, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 07 вересня 2011 року та ухвалою Вищого адміністративного суду України від 28 жовтня 2014 року (справа № 2а-8698/10/2670);

/ т. 1 а.с. 72-86 /

- рішення Київської міської ради від 27 січня 2005 року № 11/2587 «Про Правила забудови м. Києва»;

- розпорядження Київської міської державної адміністрації від 17 травня 2002 року № 979 «Про внесення змін та доповнень до рішення виконкому Київської міської ради народних депутатів від 16 липня 1979 року № 920 «Про уточнення меж історико-культурних заповідників і зон охорони пам'яток історії та культури в м. Києві»;

- наказ Міністерства культури і туризму України від 23 грудня 2005 року № 1076;

/ т. 1 а.с. 69-71 /

- постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1761, від 13 березня 2002 року № 318;

- висновок судової експертизи з питань землеустрою та земельно-технічної експертизи по господарській справі № 910/9670/14.

Пам'ятка археології національного значення «Культурний шар Города Ярослава», занесена до Державного реєстру нерухомих пам'яток України постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1761.

За змістом положень статей 53, 54, 150 ЗК України (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) до земель історико-культурного призначення належать землі, на яких розташовані:

а) історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, меморіальні парки, меморіальні (цивільні та військові) кладовища, могили, історичні або меморіальні садиби, будинки, споруди і пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями;

б) городища, кургани, давні поховання, пам'ятні скульптури та мегаліти, наскальні зображення, поля давніх битв, залишки фортець, військових таборів, поселень і стоянок, ділянки історичного культурного шару укріплень, виробництв, каналів, шляхів;

в) архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, квартали, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст та інших населених пунктів, споруди цивільної, промислової, військової, культової архітектури, народного зодчества, садово-паркові комплекси, фонові забудова.

Землі історико-культурного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

На охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини (стаття 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

При цьому статті 1 зазначеного Закону встановлено, що об'єкт культурної спадщини – це визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність; зони охорони пам'ятки (далі – зони охорони) – встановлювані навколо пам'ятки охоронна зона, зона регулювання забудови, зона охоронюваного ландшафту, зона охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання.

Стаття 2 Закону України «Про охорону культурної спадщини» визначає види об'єктів культурної спадщини, серед яких археологічні, історичні, об'єкти архітектури та містобудування, ландшафтні.

Відповідно до статті 34 зазначеного Закону (на час виникнення спірних правовідносин) території пам'яток, охоронних зон, заповідників, музеїв-заповідників, охоронювані археологічні території належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації.

Крім того, Закон визначає певний статус, правовий режим використання та захист для кожного виду об'єктів культурної спадщини.

В свою чергу, землі історико-культурного призначення відносяться до особливо цінних земель відповідно до частини першої статті 150 ЗК України (на час виникнення спірних правовідносин).

Відповідно до частини другої статті 150 ЗК України (на час виникнення спірних правовідносин) земельні ділянки особливо цінних земель, що перебувають у державній або комунальній власності, можуть вилучатися (викуплятися) для будівництва об'єктів загальнодержавного значення, доріг, ліній електропередачі та зв'язку, трубопроводів, осушувальних і зрошувальних каналів, геодезичних пунктів, житла, об'єктів соціально-культурного призначення, нафтових і газових свердловин та виробничих споруд, пов'язаних з їх експлуатацією, за постановою Кабінету Міністрів України або за рішенням відповідної місцевої ради, якщо питання про вилучення (викуп) земельної ділянки погоджується Верховною Радою України.

Вилучення Київською міською радою земельних ділянок на вул. Михайлівській, 24-26 та Михайлівській площі проведено без дотримання вимог частини другої статті 150 ЗК України, а саме без погодження Верховної Ради України та не з метою будівництва об'єктів, визначених у цій статті.

Слід також зазначити, що при відведенні земельних ділянок, всупереч статті 20 ЗК України не проведено зміну цільового призначення земельних ділянок по вул. Михайлівській, 24-26 та Михайлівській площі.

Відповідно до пунктів «а» - «в» статті 21 ЗК України в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, **порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель є підставою для:**

а) визнання недійсними рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам;

б) визнання недійсними угод щодо земельних ділянок;

в) відмови в державній реєстрації земельних ділянок або визнання реєстрації недійсною.

Відповідно до частини першої статті 35 ГПК України обставини, які визнаються сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, можуть не доказуватися перед судом, якщо в суду не виникає сумніву щодо достовірності цих обставин та добровільності їх визнання. І Київська міська рада, і ТОВ «Грін Плаза» визнавали вказані обставини.

/ т. 1 а.с. 166, т. 2 а.с. 168а /

В порушення статті 16 Закону України «Про міжнародні договори», статті 4 Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, пункту 107 Провідних настанов ЮНЕСКО щодо втілення у життя Конвенції про всесвітню спадщину не здійснено інформування Секретаріату ЮНЕСКО про наміри зміни буферної зони, здійснені після занесення надбання до Списку всесвітньої спадщини.

Крім того, статті 4 Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (ратифікована Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 4 жовтня 1988 року № 6673-XI) визначає, що кожна

держава – сторона цієї Конвенції визнає, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням культур і природної спадщини, що зазначена у статтях 1 і 2, яка перебуває на її території, покладається насамперед на неї.

12 грудня 1990 року рішенням 14-ої сесії Міжурядового комітету ЮНЕСКО архітектурний ансамбль Софіївського собору та монастирський комплекс Києво-Печерської Лаври було внесено до списку Всесвітньої спадщини Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини (об'єкт № 527).

Згідно з пунктом 107 Провідних настанов ЮНЕСКО щодо втілення у життя Конвенції про всесвітню спадщину хоча буферні (охоронні) зони зазвичай не є частиною надбання, запропонованого для занесення, будь-яка зміна буферної зони, здійснена після занесення надбання до Списку всесвітньої спадщини, має бути схвалена Комітетом всесвітньої спадщини.

Україна як держава, яка внесла пам'ятку до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, згідно з пунктом 172 зазначених Провідних настанов добровільно взяла на себе зобов'язання з інформування Комітету всесвітньої спадщини через Секретаріат ЮНЕСКО про наміри розпочати або дозволити в зоні, що охороняється Конвенцією, значні роботи з відновлення чи нового будівництва, які могли би вплинути на цінність об'єкта всесвітньої спадщини.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про міжнародні договори» чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Відповідно до частини першої статті 16 Закону України «Про міжнародні договори» міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади, до відання яких віднесені питання, що регулюються міжнародними договорами України, забезпечують дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, стежать за здійсненням прав, які випливають з таких договорів для України, і за виконанням іншими сторонами міжнародних договорів України їхніх зобов'язань.

Разом із тим, інформування Комітету всесвітньої спадщини через Секретаріат ЮНЕСКО про наміри розпочати або дозволити в зоні, що охороняється Конвенцією, значні роботи з відновлення чи нового будівництва всупереч статті 4 Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини та пункту 107 Провідних настанов ЮНЕСКО щодо втілення у життя Конвенції про всесвітню спадщину і, як наслідок статті 16 Закону України «Про міжнародні договори», проведено не було.

Відповідно до частини першої статті 35 ГПК України обставини, які визнаються сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, можуть не доказуватися перед судом, якщо в суду не виникає сумніву щодо достовірності цих обставин та добровільності їх визнання. Київська міська рада визнала вказану обставину.

Відповідно до висновку судової експертизи з питань землеустрою та земельно-технічної експертизи по господарській справі № 910/9670/14 встановлено, що за складом та змістом вимогам чинного законодавства на час їх затвердження не відповідають проекти землеустрою:

щодо відведення земельної ділянки товариству з обмеженою відповідальністю «УКРінвестресурс» для реконструкції та облаштування скверу та будівництва готельно-офісного комплексу з вбудованими та прибудованими приміщеннями громадського, торговельного та соціального призначення, з наземним та підземними паркінгами на вул. Михайлівській, 24-26 та Михайлівській площі у Шевченківському районі м. Києва, затверджений рішенням Київської міської ради від 08.02.2007 № 124/785;

щодо складання договору оренди земельних ділянок по вулиці Михайлівській, 24-24 (кадастровий номер 8000000000:82:013:0067, 8000000000:82:013:0021) та на Михайлівській площі (кадастровий номер 8000000000:91:017:0002), які передаються товариству з обмеженою відповідальністю «УКРінвестресурс» для реконструкції та облаштування скверу та будівництва готельно-офісного комплексу з вбудованими та прибудованими приміщеннями громадського, торговельного та соціального призначення, з наземним та підземними паркінгами на вул. Михайлівській, 24-26 та Михайлівській площі у Шевченківському районі м. Києва;

щодо продажу земельної ділянки на вул. Михайлівській, 24-26 та Михайлівській площі у Шевченківському районі м. Києва (кадастровий номер 82:013:0024).

Таким чином, обставини, на які посилається прокурор та позивач як на підставу позовним вимог, знайшли повне підтвердження доказами, зібраними у ході розгляду господарської справи.

Щодо знаходження земельних ділянок, які є предметом розгляду господарської справи № 910/9670/14, у державній власності та вибуття їх із державної власності поза волею власника.

У відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1761 «Про занесення пам'яток історії, монументального мистецтва та археології національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» культурний шар Города Ярослава є пам'яткою археології національного значення.

Земельні ділянки, які є предметом розгляду справи № 910/9670/14, розташовані на території пам'ятки археології національного значення.

У відповідності до статті 17 Закону України «Про охорону культурної спадщини» землі, на яких розташовані пам'ятки археології, перебувають у державній власності або викупаються (викупуваються) у державну власність в

установленому законом порядку, за винятком земельних ділянок, на яких розташовуються пам'ятки археології – поля давніх битв.

У відповідності до статті 6 Закону України «Про розмежування земель державної та комунальної власності» (чинний на момент виникнення правовідносин) при розмежуванні земель державної та комунальної власності не можуть передаватися до земель комунальної власності землі під об'єктами природно-заповідного фонду та історико-культурними об'єктами, що мають національне та загальнодержавне значення.

Відповідно до частини першої статті 317 ЦК України власникові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном, що становить зміст права власності.

Відповідно до частини першої статті 319 ЦК України власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

Разом із тим, за змістом частини другої статті 150 ЗК України встановлено особливий порядок відчуження земельних ділянок особливо цінних земель, а саме за погодженням із Верховною Радою України.

Це свідчить про те, що Київська міська рада (як і будь-яка інша місцева рада) не має права розпоряджатися особливо цінними землями на власний розсуд, оскільки це потребує погодження іншим органом – Верховною Радою України.

Наведене дозволяє твердити про наявність у Київської міської ради (як і у будь-якої іншої місцевої ради) права володіння і користування особливо цінними землями, проте відсутності права розпорядження ними на власний розсуд, що, в свою чергу, не кореспондується із приписами статей 317, 319 ЦК України.

Разом із тим, це кореспондується із пунктом 1.1 Договору купівлі-продажу земельної ділянки несільськогосподарського призначення від 31 травня 2007 року, відповідно до якого земельна ділянка 8000000000:82:013:0021 продана із земель державної власності.

Крім того, про належність земельних ділянок до державної власності свідчить і погодження Головного управління охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 17 січня 2007 року № 243.

/ т. 1 а.с. 111-112 /

Таким чином, правова позиція належності земельних ділянок до державної власності ґрунтується на приписах статей 317, 319 ЦК України, статті 150 ЗК України, статті 17 Закону України «Про охорону культурної спадщини», статті 6 Закону України «Про розмежування земель державної та комунальної власності».

Відповідно до пункту 2.4 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 травня 2011 року № 6 «Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин» з позовами про визнання недійсними правочинів щодо земельних ділянок мають право звертатися сторони цих правочинів (договорів), а також інші зацікавлені особи, зокрема, особи, що мають право на придбання земельної ділянки, яка є

предметом спірного договору. При цьому інтерес такої особи стосовно придбання у власність земельної ділянки має бути законним, не суперечити Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам, а також відповідати критеріям охоронюваного законом інтересу, офіційне тлумачення якого надане в резолютивній частині Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 № 18-рп/2004 (справа № 1-10/2004).

Відповідно до пункту 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 № 18-рп/2004 поняття «охоронюваний законом інтерес», що вживається в частині першій статті 4 Цивільного процесуального кодексу України та інших законах України у логічно-смісловому зв'язку з поняттям «права», треба розуміти як прагнення до користування конкретним матеріальним та/або нематеріальним благом, як зумовлений загальним змістом об'єктивного і прямо не опосередкований у суб'єктивному праві простий легітимний дозвіл, що є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам.

Відповідно до статті 10-1 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ» виконавчим органом Київської міської ради є Київська міська державна адміністрація, яка паралельно виконує функції державної виконавчої влади, що є особливістю здійснення виконавчої влади в місті Києві.

Відповідно до пунктів «в», «є», «ж» статті 17 ЗК України до повноважень місцевих державних адміністрацій у галузі земельних відносин належить, зокрема, координація здійснення землеустрою та державного контролю за використанням та охороною земель; координація діяльності державних органів земельних ресурсів; вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону.

З огляду на те, що Київською міською державною адміністрацією у визначеному законодавством порядку рішення про відчуження земельних ділянок, які є предметом розгляду у господарській справі № 910/9670/14 не приймалися, вказані земельні ділянки вибули із державної власності поза волею власника.

Щодо застосування норм матеріального права у позовних вимогах.

Відповідно до статті 393 ЦК України правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, який не відповідає законові і порушує права власника, за позовом власника майна визнається судом незаконним та скасовується. Власник майна, права якого порушені внаслідок видання правового акта органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування, має право вимагати відновлення того становища, яке існувало до видання цього акта.

Згідно із частиною першою статті 21 ЦК України суд визнає незаконним

та скасовує правовий акт індивідуальної дії, виданий органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси.

Відповідно до частини першої статті 155 ЗК України у разі видання органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування акта, яким порушуються права особи щодо володіння, користування чи розпорядження належною їй земельною ділянкою, такий акт визнається недійсним. Вказане також узгоджується із правовою позицією судової палати у цивільних справах Верховного Суду України, викладеній у постанові від 10 червня 2015 року у справі № 6-162цс15.

Разом із тим, у відповідності до правової позиції, викладеної у постанові судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 14 травня 2014 року у справі № 6-35цс14 порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель є підставою для визнання недійсними рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування про надання (передачу) земельних ділянок громадянам та юридичним особам, відмови у реєстрації земельної ділянки або визнання реєстрації недійсною (стаття 21 ЗК України).

Також, відповідно до підпункту 2.3 пункту 2 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 травня 2011 року № 6 «Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин» у спорах, пов'язаних з правом власності або постійного користування земельними ділянками, недійсними можуть визнаватися як зазначені рішення, на підставі яких видано відповідні державні акти, так і самі акти про право власності чи постійного користування.

Разом з тим господарським судам слід враховувати, що право, посвідчене державними актами, є похідним від відповідного рішення органу державної влади чи органу місцевого самоврядування про передачу земельної ділянки у власність чи в користування, а тому з огляду на приписи частини першої статті 16 ЦК України та статті 152 ЗК України захист прав осіб на земельні ділянки не може здійснюватися лише шляхом визнання відповідного державного акта недійсним, якщо рішення, на підставі якого видано цей державний акт, не визнано недійсним у встановленому порядку.

Таким чином, позовні вимоги про визнання незаконними та скасування рішень Київської міської ради ґрунтуються на приписах статей 21, 293 ЦК України, 155 ЗК України, а позовні вимоги про визнання недійсним акту на право власності – на приписах статті 21 ЗК України, а також статей 203, 215, 216 ЦК України та статті 207 ГК України.

Згідно частини першої статті 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. Нормами статті 215 Цивільного кодексу України визначено, що підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення

правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою - третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу.

Відповідно до статті 216 ЦК України недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю. Частиною другою цієї ж статті передбачено, що у разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину.

Згідно частини першої статті 207 Господарського кодексу України господарське зобов'язання, що не відповідає вимогам закону, або вчинено з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, або укладено учасниками господарських відносин з порушенням хоча б одним з них господарської компетенції (спеціальної правосуб'єктності), може бути на вимогу однієї із сторін, або відповідного органу державної влади визнано судом недійсним повністю або в частині.

Таким чином, позовні вимоги про визнання недійсними договорів ґрунтуються на нормах статей 203, 215, 216 ЦК України та статті 207 ГК України.

Разом із тим, вказана позовна вимога нерозривно пов'язана із вимогою про визнання незаконними та скасуванням рішень Київської міської ради, оскільки у відповідності до правової позиції, викладеної у підпункті 2.24 пункту 2 постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 17 травня 2011 року № 6 «Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин».

Для правильного вирішення спору про визнання недійсним договору оренди суттєве значення має з'ясування правового режиму спірної земельної ділянки та дотримання сторонами порядку передачі її в оренду згідно з вимогами статей 84, 118, 123, 124 ЗК України з урахуванням необхідності у певних випадках дотримання порядку її вилучення. З огляду на це судам потрібно встановлювати наявність у відповідної ради повноважень для вирішення питання щодо затвердження проекту відведення і передачі спірної земельної ділянки в оренду, а отже й дійсність укладеного договору, що оспорується.

З огляду на це судам необхідно враховувати, що оскільки договір оренди укладається на виконання рішення органу місцевого самоврядування чи виконавчої влади, то без скасування таких рішень у встановленому законом порядку відсутні правові підстави для визнання відповідних договорів недійсними з підстав відсутності повноважень у відповідної місцевої ради чи органу виконавчої влади на затвердження проекту відведення та передачі спірної земельної ділянки в оренду.

Згідно із статтею 1212 ЦК України особа, яка набула майно або зберегла його в себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуто майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуто, згодом відпала.

Положення глави 83 ЦК України застосовуються незалежно від того, чи

безпідставне набуття або збереження майна було результатом поведінки набувача майна, потерпілого, інших осіб чи наслідком події.

Положення цієї глави застосовуються також до вимог про: 1) повернення виконаного за недійсним правочином; 2) витребування майна власником із чужого незаконного володіння; 3) повернення виконаного однією із сторін у зобов'язанні; 4) відшкодування шкоди особою, яка незаконно набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи.

Згідно із частиною першою статті 388 ЦК України, якщо майно за відплатним договором придбане в особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), власник має право витребувати це майно від набувача

За змістом цієї статті випадки витребування майна власником від добросовісного набувача обмежені й можливі за умови, що майно вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно, поза їх волею.

Норми статті 388 ЦК України можуть застосовуватись як підстава позову про повернення майна від добросовісного набувача, якщо майно вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно, не з їхньої волі іншим шляхом, яке було відчужене третій особі, якщо між власником та володільцем майна не існує жодних юридичних відносин.

Отже, норми статей 1212 та 388 ЦК України можуть застосуватись у випадках, коли певна вимога власника майна не охоплюється нормативним урегулюванням основного способу захисту права, але за характерними ознаками, умовами та суб'єктним складом підпадає під визначення зобов'язання або збереження майна без достатньої правової підстави. При цьому підстави застосування положень статті 1212 ЦК України є більш широкими, ніж статті 388 цього Кодексу. Наявність підстав для витребування майна за статтею 388 ЦК України не виключає застосування положень статті 1212 цього Кодексу в частині, що не суперечать положенням статті 388 ЦК України.

Вказана правова позиція викладена у постанові судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 08 червня 2016 року у справі № 6-3089цс15.

Стаття 216 ЦК України визначає особливі правові наслідки недійсності правочину. Зокрема, кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення – відшкодувати вартість того, що одержано, за цінами, які існують на момент відшкодування, якщо законом не встановлені особливі умови їх застосування або особливі правові наслідки окремих видів недійсних правочинів.

Проте суд касаційної інстанції, підтримавши правильність застосування судами першої та апеляційної інстанцій статей 215, 216 ЦК України, не врахував, що реституція як спосіб захисту цивільного права (частина перша статті 216 ЦК України) застосовується лише в разі наявності між сторонами укладеного договору, який є нікчемним чи який визнано недійсним.

Норма частини першої статті 216 ЦК України не може застосовуватись як

підстава позову про повернення майна, переданого на виконання недійсного правочину, яке було відчужене третій особі. Не підлягають задоволенню позови власників майна про визнання недійсними наступних правочинів щодо відчуження цього майна, які були вчинені після недійсного правочину.

Права особи, яка вважає себе власником майна, не підлягають захисту шляхом задоволення позову до набувача з використання правового механізму, установленого статтями 215, 216 ЦК України. Такий спосіб захисту можливий лише шляхом подання в'їдикаційного позову, якщо для цього існують підстави, передбачені статтею 388 ЦК України, які дають право витребувати в набувача це майно.

Вказана правова позиція викладена у постанові судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 13 травня 2015 року у спарві № 6-67цс15.

Таким чином, позовні вимоги про визнання відсутності права власності та витребування земельної ділянки ґрунтуються на нормах статей 388, 1212 ЦК України, оскільки земельні ділянки вибули із власності Київської міської державної адміністрації поза її волею.

Законом України від 17.07.1997 року № 475/97 ратифіковано Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року та Перший протокол до Конвенції, а відтак, в силу статті 9 Конституції України, вони є частиною національного законодавства України.

Відносини, що виникають у зв'язку з обов'язком держави виконати рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; з необхідністю усунення причин порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і протоколів до неї; з впровадженням в українське судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини; зі створенням передумов для зменшення числа заяв до Європейського суду з прав людини проти України регулюється Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Згідно із статтею 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Так, статтею 1 Першого протоколу до Конвенції передбачено, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Відповідно до сталої практики ЄСПЛ (рішення від 23 вересня 1982 року в справі «Спорронг і Л'єонрот проти Швеції», рішення від 21 лютого 1986 року в справі «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства») положення статті 1 Першого протоколу містить три правила: перше правило має загальний характер і проголошує принцип мирного володіння майном; друге – стосується позбавлення майна і визначає певні умови для визнання правомірним втручання у право на мирне володіння майном; третє – визнає за державами право контролювати використання майна за наявності певних умов для цього.

Зазначені правила не застосовуються окремо, вони мають тлумачитися у світлі загального принципу першого правила, але друге та третє правило стосуються трьох найважливіших суверенних повноважень держави: права вилучати власність у суспільних інтересах, регулювати використання власності та встановлювати систему оподаткування.

У практиці ЄСПЛ (серед багатьох інших, рішення ЄСПЛ у справах «Спорронг і Льюнрот проти Швеції» від 23 вересня 1982 року, «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» від 21 лютого 1986 року, «Щокін проти України» від 14 жовтня 2010 року, «Серков проти України» від 7 липня 2011 року, «Колишній король Греції та інші проти Греції» від 23 листопада 2000 року, «Булвес» АД проти Болгарії» від 22 січня 2009 року, «Трегубенко проти України» від 2 листопада 2004 року, «East/West Alliance Limited» проти України» від 23 січня 2014 року) також напрацьовано три критерії, які слід оцінювати на предмет сумісності заходу втручання в право особи на мирне володіння майном із гарантіями статті 1 Першого протоколу, а саме: чи є втручання законним; чи переслідує воно «суспільний», «публічний» інтерес; чи є такий захід (втручання в право на мирне володіння майном) пропорційним визначеним цілям. ЄСПЛ констатує порушення статті 1 Першого протоколу, якщо хоча б одного критерію не буде додержано.

Критерій законності означає, що втручання держави у право власності особи повинно здійснюватися на підставі закону – нормативно-правового акту, що має бути доступним для заінтересованих осіб, чітким та передбачуваним у питаннях застосування та наслідків дії його норм. Сам лише факт, що правова норма передбачає більш як одне тлумачення, не означає, що закон непередбачуваний. Сумніви щодо тлумачення закону, що залишаються, враховуючи зміни в повсякденній практиці, усувають суди в процесі здійснення правосуддя.

Втручання держави в право власності особи є виправданим, якщо воно здійснюється з метою задоволення «суспільного», «публічного» інтересу, при визначенні якого ЄСПЛ надає державам право користуватися «значною свободою (полем) розсуду». Втручання держави в право на мирне володіння майном може бути виправдане за наявності об'єктивної необхідності у формі суспільного, публічного, загального інтересу, який може включати інтерес держави, окремих регіонів, громад чи сфер людської діяльності.

Принцип «пропорційності» передбачає, що втручання в право власності, навіть якщо воно здійснюється згідно з національним законодавством і в інтересах суспільства, буде розглядатися як порушення статті 1 Першого протоколу, якщо не було дотримано справедливої рівноваги (балансу) між інтересами держави (суспільства), пов'язаними з втручанням, та інтересами особи, яка так чи інакше страждає від втручання. «Справедлива рівновага» передбачає наявність розумного співвідношення (обґрунтованої пропорційності) між метою, що передбачається для досягнення, та засобами, які використовуються. Необхідний баланс не буде дотриманий, якщо особа несе «індивідуальний і надмірний тягар».

Правовідносини, пов'язані з вибуттям земель із державної чи комунальної власності, становлять «суспільний», «публічний» інтерес, а незаконність (якщо така буде встановлена) рішення органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, на підставі якого земельна ділянка вибула з державної чи комунальної власності, такому суспільному інтересу не відповідає.

За таких обставин «суспільним», «публічним» інтересом звернення заступника прокурора міста Києва до суду є задоволення суспільної потреби у відновленні законності при вирішенні суспільно важливого та соціально значущого питання – зміни цільового призначення земель історико-культурного призначення, у відновленні правового порядку в частині визначення меж компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування, відновленні становища, яке існувало до порушення права власності Українського народу, захист такого права шляхом повернення в державну власність землі, що незаконно вибула з такої власності.

В питаннях оцінки «пропорційності» ЄСПЛ, як і в питаннях наявності «суспільного», «публічного» інтересу, також визнає за державою достатньо широку «сферу розсуду», за виключенням випадків, коли такий «розсуд» не ґрунтується на розумних підставах (рішення в справах «Спорронг і Льоннорт проти Швеції», «Булвес» АД проти Болгарії»).

ЄСПЛ, оцінюючи можливість захисту права особи за статтею 1 Першого протоколу, загалом перевіряє доводи держави про те, що втручання в право власності відбулося в зв'язку з обґрунтованими сумнівами щодо законності набуття особою права власності на відповідне майно, зазначаючи, що існують відмінності між тією справою, в якій законне походження майна особи не оспорується, і справами стосовно позбавлення особи власності на майно, яке набуто злочинним шляхом або стосовно якого припускається, що воно було придбане незаконно (наприклад, рішення та ухвали ЄСПЛ у справах «Раймондо проти Італії» від 22 лютого 1994 року, «Філліпс проти Сполученого Королівства» від 5 липня 2001 року, «Аркурі та інші проти Італії» від 5 липня 2001 року, «Ріела та інші проти Італії» від 4 вересня 2001 року, «Ісмаїлов проти Російської Федерації» від 6 листопада 2008 року).

Таким чином, стаття 1 Першого протоколу гарантує захист права на мирне володіння майном особи, яка законним шляхом, добросовісно набула майно у власність, і для оцінки додержання «справедливого балансу» в питаннях позбавлення майна мають значення обставини, за якими майно було набуто у власність, поведінка особи, з власності якої майно витребується.

Таким чином, установлені під час розгляду справи обставини й факти, з огляду на зміст «суспільного», «публічного» інтересу у вимогах заступника прокурора міста Києва, не дають підстав для висновку про порушення принципу «пропорційності».

У зв'язку із викладеним, прошу врахувати дані пояснення під час вирішення спору у справі № 910/9670/14 та задовольнити позовні вимоги у повному обсязі.

Представник позивача

В. Бондаренко